

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput VII. In quo refelluntur postrema argumenta capitis quinti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

16.
Item P. Ma-
cedo.

Theologus alter est Franciscus Macedo, qui Collat. v. differentia 4. demonstrat justitiam Dei longe esse diversam ab ea, quam agnoverunt Philosophi: ab illa procul eliminandam omnem rationem debiti ac dependentiæ, quæ repugnant supremo dominio Dei, & nihilominus perfectissimam justitiam esse: sicuti perfectissima est sapientia, quæ caret discursu, quamvis ad sapientiam homines discurrendo pertingant. Atque hæc Macedo ornate, & luculenter demonstrat. His autem positis miratur Theologos tanto studio contendere Deum esse justum eo modo, quo nos justi sumus, redarguit sodales quod formam justitiæ nostræ in Deum transferant, ait controversiam hanc tantis animorum dissidiis exagitatam pendere à notione justitiæ, concludit denique satisfactionem Christi non esse ex rigore illius justitiæ, quam Aristoteles invenit. esse tamen ad apices justitiæ illius sublimioris, quæ cum sit independentens, nulli obligationi, nisi ex libera voluntate Dei subijcitur, atque id nihil detrahare dignitati Christi, quoniam rigorosa justitia, quæ Deum debitorem constituat, est indigna ipso Deo, eique aufert rationem independentiæ. At non est, cur Macedo Theologos alios redarguat, ac multo minus cur animadversionem hanc suam, ut novam lectori proponat. Nullus quippe Theologorum tam demisse sentit de divina justitia, ut credat illam ab ea, quæ versatur inter homines, nulla ratione differre. Inter Scotistas Cardinalis de Laurea Tom. 2. in 3. p. disput. xx. art. 1. demonstrat in Deo esse quidem justitiam erga homines, sed hanc esse ipsam Dei voluntatem, & justitiam non simpliciter esse appellandam, sed tantum secundum quid; quoniam Deus nulli legi subijcitur, coronat dona sua, & obligatur tantum ex sua liberalitate. Suarez disput. iv. sect. v. & lib.

12. de Grat. cap. 7. demonstrat Deum non posse constitui debitorem, nisi ex sui promissione. Vasquez citatus cap. 3. prop. 9. negat justitiam commutativam esse proprie in Deo, ac inter Thomistas Deum non posse constitui debitorem, nisi ex sui promissione, nec aliquid habere rationem meriti, nisi ex suppositione ordinationis divinae, tenent cum Angelico Doctore 1. 2. q. 114. art. 1. & 3. p. q. 46. art. 2. Joannes à S. Thoma, Alvarez, alique complures apud Salmant. disput. 1. dub. 8. Quod ergo tanquam novum, & peracutum proponit Macedo, id in triviis, & frequenti loco persæpe audierat. Sed reposuerant etiam Theologi, non requiri, ut unus teneatur acceptare quod offertur ab altero, ad hoc ut inter ipsos vera justitia intercedat: nam etsi (inquit Sylvius) Rex, aut mercator non teneatur acceptare justum captivi, vel mercis pretium; si tamen acceptet, vera intercedet justitia, modo sit æqualitas rei ad rem. Attamen si placeat huc revocare controversiam, ut in Deo præsupponatur ad constituendam justitiam illius promissio, & liberalis voluntas; dicimus distinguendam duplicem necessitatem: absolutam, quæ nunquam in Deum cadit in iis quæ pertinent ad creaturas, & hypotheticam, cui absque ullo independentiæ præjudicio Deus positis prædefinitionibus suis subijcitur, atque hac necessitate acceptasse Deum satisfactionem Christi Domini, posteaquam ob nimiam erga nos charitatem illum miserat in similitudinem carnis peccati, ita, ut in humani generis reparatione sibi justitia & pax obviaverint, & quod est gratiarum maxima si attendatur Christi prædestinatio, sit summa æquitas si inspiciantur amplissima illius merita: quod non semel asserui in præcedenti Sociniani dogmatis refutatione.

C A P U T VII.

In quo refelluntur postrema argumenta capitis quinti.

S U M M A R I U M.

1. Obiectio prima Socini solvitur.
2. Refellitur ejusdem obiectio 2. 3. & 4ta.
3. Satisfit 5to argumento.

4. Solvitur obiectio 6ta.
5. Respondetur ad 7. 8. & 9.
6. Ultima obiectio eluditur.

I.
Obiectio 1.
Socini sol-
vitur.

REDEO nunc ad Socinum, qui non assereret defendi à nobis Christi satisfactionem philosophicis inventis, si in obsequium Fidei, qua nos profitemur Unigeniti divinitatem, captivasset

angustum & sæpenumero aberrans ingenium. Quoniam ergo in sola humana ratione, & in dialectica arte censeret locandum esse veritatis præsidium, abijcitque divinarum rerum agnoscendarum æquissi-

æquiſſimamque normam, id eſt, Catho-
licæ Eccleſiæ doctrinam; fatendum illi
eſt, ſe potius, quàm nos ſuperno fidei
lumine fultos, confugere ad inventa phi-
loſophorum. Illud ergo, quod in claſſe
poſteriorum argutationum obtinet pri-
mum locum, ſcilicet, apud Deum nul-
lam eſſe acceptionem perſonarum, nescio
quem ob finem Socinus proferat. Paulus
in vi. ad Ephes. 9. utitur ea ſententia,
Perſonarum acceptio non eſt apud eum,
eaque in ſacris literis frequenter occur-
rit; ac ſemper hunc præſert ſenſum,
legem Domini nullam noſcere differen-
tiam, communiter Deum omnibus bene-
facere, & Judæo ſimul & Græco, dum-
modo bonum operentur, retribuere mer-
cedem. *Unusquisque quodcumque fecerit
bonum, hoc recipiet à Domino, ſive ſer-
vus, ſive liber,* inquit ibidem Apoſtolus,
ac ſimilia 11. ad Romanos. 11. Optimam
affert rationem Chryſoſtomus Hom.
xxii. pag. 1181. quoniam apud Deum
nulla eſt ratio vel ſervi, vel liberi; nam
etiam inter homines non induxit ſervitu-
tem jus primum, ſed illam peperit ava-
ritia, ſordidus & illiberalis quaſtus, at-
que inſatiabilitas. Verum ex hac com-
muni ſuprema lege omnibus æquo animo
benefaciendi, minime ſequitur teneri
Deum ad impertiendum beneficia iniquis
hominibus, quoniam nulla eſt perſona-
rum acceptio, niſi ille qui iudicat relin-
quens cauſe meritum, de qua iudicat, al-
teri contra alterum ſuffragatur; ut de-
monſtrat Auguſtinus lib. 2. contra duas
Epiſt. Pelagian. cap. vii. num. 13. Quis
enim dixerit acceptatorem perſonarum
creditorem, qui debitori uni dimittat de-
bitum, ab altero exigit, aut vineæ do-
minum, qui operarios æquales facit in
mercede, nulli denegando denarium, de
quo pactus fuerat? Ex Apoſtolica ergo
ſententia, ſi Socinus inferat potuiſſe Deum
Optimum Maximum ſine acceptione
perſonarum dare Redemptorem homini-
bus & non demonibus, eligere Jacob ac
reprobare Eſau, & etiam redemptione
peracta unum præveniente miſericordia
trahere ad fidem, alterum in poenam per-
verſitatis deſerere, quia nulla eſt acceptio
perſonarum in debitoribus æqualiter reis;
dicit aliquid in conſeſſionem gratiæ Re-
demptoris, quam ipſe negat cum Pela-
gianis: ſed cum ex eadem ſententia, im-
pia conſecutione deducit tam iniquum,
quam juſtum Deo acceptos eſſe, aut nul-
lam dari diſcrepantiam meritum, aut
nullum verſari diſcrimen inter perſonam
Unigeniti, & hominum cæterorum; pro-
fecto iudit operam, & ex abyſſo in abyſ-
ſum prolabitur.

R. P. Berti Theol. Tom. V.

Quod addit Socinus de Virò principe
ad unam horam pulſo in exilium, nul-
lius eſt momenti: nam ſi ſpectetur exi-
lium in ſe, pluris quidem æſtimandum eſt
hominis alterius è plebe exilium diutur-
num atque perpetuum; ſed conditione
perſonarum ſpectata, quis dixerit idem
eſſe exulare regem, ac minimum ipſius
ſamulum? At in ſatiſfactione Chriſti con-
ſiderandam eſſe mortem, non in ſe tan-
tum, ſed comparate ad perſonam, quæ
illam ſubiit, capite præcedenti monui-
mus. Corruit hac reſponſione tertia ar-
gumentatio; nam mors hominis Dei ma-
iori pretio æſtimanda eſt, quam ſempiter-
num damnatorum ſupplicium. Quod ſi
neget Socinus; iſtud ab eo petam cum
Anſelmo lib. 2. *Cur Deus homo*, cap.
xiv. pag. 72. *Si præſens eſſet homo il-
le, & quis eſſet ſcires, & diceretur ti-
bi, Niſi occidas hominem illum, peribit
mundus iſte totus, & quidquid Deus non
eſt, faceres hoc pro conſervanda omni
alia creatura?* Si reſpondeat Socinus, ut
ibidem Boſo, *Non facerem; etiamſi mihi
inſinitus numerus mundorum oſtendere-
tur*; ex ſui ipſius conſcientia diſcet quan-
ti vita Domini Jeſu ſit æſtimanda: ſi re-
ſpondeat autem, *Facerem*; abeat impiſ-
ſimus cum manu in foro Præſidis con-
clamantium, *Tolle, tolle, crucifige eum.*
At Pater, inquit, illum abſque immani-
tate tradidit crucifixoribus. Dixi cap.
111. prop. 10. tradidiſſe, quia ipſe vo-
luit, quia ſe exhibuit ſponſorem noſtrum
ac vadem, quia nullum aliud inveniri po-
terat pretium condignæ ſatiſfactionis;
unde ipſa juſtitia æquitas commendat
Patris charitatem; ſicut mors tam dira
commonſtrat quanti ponderis ſit pecca-
tum, quod nonniſi morte Unigeniti filii
Dei poterat expiari. Solvitur eadem re-
ſponſione quarta Socini argumentatio:
quandoquidem cum ſatiſfactio Chriſti ſit
inſiniti valoris, poterat ob valoreſ pre-
tium facere ſatis juſtitia, & ob meritum
obedientiæ obtinere tantam Chriſti exal-
tationem; non enim oblatus eſt invitus,
ſed quia voluit: unde Apoſtolus, qui
pretio ſanguinis noſtram tribuit redem-
ptionem ad Ephes. 1. 7. ait quoque ad
Philipp. 11. 8, exaltationem nominis Je-
ſu eſſe præmium ſingularis obedientiæ, &
maximæ humilitatis.

Argumentatio quinta nullam aliam po-
ſtulat reſponſionem: ſed redarguenda eſt
tamen Socini audacia, dum detrabit paſ-
ſioni Chriſti, ex quo peracta ſit exiguo
temporis intervallo. Plura enim ſunt,
quæ paſſionem ejus ſupra humanum ca-
ptum adaugent. I. Quod in ejus mor-
tem

2.
Ejusdem ob-
jectio 2da
refellitur.

Corruit
exinde argu-
mentum 3.

Et quantum.

3.
Satisfit 5to
argumento.

tem homines cujuscunque ordinis conspirarunt, Pontifices, Sacerdotes, Præsides, Ecclesiasticum, & Sæculare forum, Judæi, Ethnici, viri, ac mulieres. Accularunt eum falsi testes, abnegavit Petrus, vendidit Judas, damnarunt contribules, deriserunt milites, impropertavit latro, deseruerunt propinqui. II. A planta pedis ad verticem usque capitis dolores maximos pertulit: caput spinea corona circumdatum, facies colaphis palmisque contusa, cæsum diris flagellis dorsum, extensa brachia, manus pedesque transfixi. III. Quolibet exteriori, & interiori sensu eximiam pœnam expertus est, excipiens auribus improborum convicia, labiis amaritudinem fellis, oculis piissimæ Matris lacrymas, animo peccatorum nostrorum aculeos. IV. Perpressus est famæ, rei, & vitæ jacturam, appellatus seductor, posthabitus homicidæ, inter latrones suffixus, venditus vili pretio, exutus vestibus, nudus expositus, vitamque profundens ad ultimum usque spiritum. V. Ejus passio diuturnitate superavit cæteras, expectata à priori conceptionis momento, semper præsens menti, frequenter prænuntiata, prolixam habens agoniam, afflictiones innumeras, & mortem, cum qua diu luctatus est, non capite truncatus, non absumptus igne, non aqua demersus, sed in cruce ad horam usque nonam blasphemis, subannationibus, ludibriis obiectus. VI. His accedit corpus divina virtute formatum, ut esset hostia placaminis, sensus vegetior, mens perspicacior, vita innocentior, honoris sui major quam dici possit existimatio, cujusque consolationis voluntaria abjectio, ut mors in illum vehementiori atrocitate sæviret. Videat ergo Socinus, an Redemptoris nostri cruciatus leves sint, & exigui; an potius de his vaticinatus fuerit in Threnis 1. 12. Jeremias, dum ait: *O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor sicut dolor meus.* Adeas, Lector, Augustinum in Pl. LXVIII. Thomam Aquinatem 3. p. q. 46. art. 5. & 6. Joan. Driedonem de capt. & red. hum. gen. 3. p. 2. cap. 2. tract. art. 1. &c.

4.
Solvitur 6ta
obsectio.

Ea, quibus Socinus impetit personæ Christi dignitatem, percurram breviter, ne hoc loco longior sim, quam necesse est. Fatemur itaque unam pretiosi sanguinis guttam fuisse redemptionis humanæ sufficiens lytrum: & nihilominus affirmamus Christum tot cruciatus mortemque acerbissimam haud inutiliter per-

tulisse; quandoquidem ostendit primum quid sit causa mortis, & quæslus peccati, quanta prævaricationem Adæ consecuta sint damna, quantum divinam justitiam pertimefcere debeamus, qualistudio cohibenda sit vitiorum licentia. Deinde nimiam erga nos charitatem testatam fecit, præbuit invictæ patientiæ exemplum, stendit ingentem humanæ salutis ardorem, deprecatus est veniam interfectoribus; & quia venerat non solum redemptor, sed etiam novæ vitæ institutor, tanta passus est, ut sequamur vestigia ejus. Voluit præterea, ne qua justitiæ pars deesset, iisdem rationibus delere peccatum, quibus admissum fuerat, expiare obedientia culpam inobedientiæ, qua primus parens deliquerat, & per salutiferum Crucis lignum superare infensissimum hostem humani generis, qui per lechiferum interdictæ arboris lignum protoparentem deceperat; mortem denique *stipendium peccati*, ut dicitur ab Apostolo, ad Rom. VI. 23. moriendo destruire, æternamque vitam iis, qui morti ejus complantantur, conferre. Hæc perpolita oratione de Passione Domini, plurimum ab Alexandro VI. probata, & quam Aldus Manucius gestabat in sinu, & legendam tradebat omnibus, prosequitur noster Lippus: quibus addenda sunt momenta à nobis capite tertio præmissa.

Ad confutationem septimi faciunt quæ diximus postremo capite. Revera enim Christus satisfecit, ut homo; sed natura humana, in qua passus est, erat *hypostatice* unita divino Verbo: *Et divinitas* (inquit Damascenus lib. 3. de Fide orthodoxa cap. 15. pag. 245.) *miracula perpetrabat, sed non citra carnem; caro rursus humilia & abjecta efficiebat, sed non à divinitate sejuncta. Nam & patienti carni connexa erat divinitas ab omni doloris sensu incolumis permanens, & salutares cruciatus efficiens: ac rursus operanti Verbi divinitati mens sancta conjuncta erat, cogitans & intelligens ea, quæ patrabantur.* Imperite ergo in satisfactionis negotio attenditur humanitatis natura, non Verbi persona, absque ejus regimine ac nutu illa nec existeret, nec patiebatur. Eadem responsione eliditur insequens Socini obsectio; quippe & mundi productio, & quælibet alia operatio summi Dei, tametsi comparate ad terminum, sive ad rem creatam atque productam, finita sit, habet ex parte causæ effectricis infinitam virtutem. Ideo autem mundus in se finitum habet pretium, quia infinita illa virtus causæ efficien-

5.
Respondetur
ad 7mum.

efficientis est extrinseca rei creata: sed personæ dignitas est ratio intrinseca merito, quoniam ipsa persona est, quæ pretium exhibet, quæ sacrificium offert, quæ oblata rei dominium habet ac potestatem. Et quoniam in iis, quæ absque deliberatione patrantur, nulla deprehenditur ratio meriti; satis apparet, quam inscite producat Socinus exemplum bestię cibum, potumque fumentis, & naturalem facultatem confundat cum libera; bestia ipse, ac monstrum naturæ, si neget rationalem hominem promereri jejuno, quo sine ullo merito bella fame laborans atteritur. His nona quoque objectio refutata est.

6. Ultima objectio eliditur.

Postrema eludi primum potest repetito discrimine duarum naturarum, quæ in Christo conveniunt in unitatem personæ: illo enim discrimine posito, potuit Verbum in humana natura subsistens sibi tan-

quam Deo satisfacere: de qua re plura prop. 2. præced. cap. Deinde, quoniam nobis concertatio est cum hæreticis omnium pervicacissimis, dicimus Christi personam, quamvis una est, moraliter censeri unam, & alteram, quoniam constans naturis duabus, vindicat sibi divinitatis, atque humanitatis jura: cumque habeat divinitatis plenitudinem, & formam, quam assumpsit, potestatem; hanc ut homo in redemptionis pretium exhibet, quam ut Deus acceptat in satisfactionem justitiæ. Idem quippe homo habens jus creditoris, & potestatem tuendi eum, qui nondum pervenit ad libertatem, ob hæc duo jura in capite libero constituta potest satisfacere sibi ipsi, ac debitum pupilli persolvere, ut diximus eadem 2. propositione. At mittamus Socinum, qui nos coegit in hac controversia diutine commorari, & celerius reliqua percurramus.

C A P U T VIII.

An pura creatura possit Deo pro peccato proprio, vel alieno condignam exhibere satisfactionem?

S U M M A R I U M.

1. Status questionis.

2. Nulla creatura peccato obstricta potest Deo condignè satisfacere.

3. Creatura constituta etiam in gratia nequit pro peccato mortali condignè satisfacere.

4. Ultima probatio propositionis.

5. & 6. Solvuntur objectiones.

1. Status questionis.

EX his, quæ sæpe repetita sunt, Incarnationem divini Verbi necessariam fuisse facta hypothese, quod Deus decreverit servato omni jure æquitatis redimere captivum hominem, manifesta illatione consequitur, nullam creaturam à divina persona hypostatice non assumptam, neque ad consortium, neque substantialem divinitatis eventam, posse munus mediatoris, ac redemptoris implere tali soluto pretio, quod æquare valeat peccati magnitudinem, ac debitum prorsus delere. Quia in re, etsi Scholastici, ut solent, vel in oppositas partes abeant, vel etiam uni adherentes producta ab aliis momenta studeant exagitare; geram me temperanter admodum, & pacate, certior factus Patrum documentis, & majori etiam Scholarum assensu, fieri non posse, ut exhibita ab homine, vel ab angelo satisfactio tantum honoris persolvat supremo Domino, quantum illi prævaricatoris iniquitas intulit injuriæ. Verum quia de hominibus originali peccato obnoxiiis, & de creatura quæ posset à Deo produci gratia.

R. P. Berti Theol. Tom. V.

tia decore exornata, proferenda non censeo omnia in discriminatim argumenta, quæ inveniuntur apud divinarum rerum tractatores; consilium est eadem sejunctis thesibus ad hunc modum disponere.

PROPOSITIO I. Rationalis creatura obstricta peccato nequit vel pro se, vel pro aliis condigne Deo satisfacere.

Demonstratur primo ex Scripturis, quæ docent ideo Christum nos à male dicto solvisse, eo quod iniquitatem non fecerit, II. LIII. 9. quia peccatum in eo non est, I. Joan. III. 5. quem in locum ait Augustinus Tract. IV. num. 8. In quo non est peccatum, ipse venit auferre peccatum. Nam si esset & in illo peccatum, auferendum esset illi, non ipse auferret. Quomodo ergo creatura aliqua inquinata peccato potest culpam abstergere, & solvere maledictionem? II. Confirmatur concordissima SS. Patrum traditione. Divus enim Irenæus lib. III. adversus Hæreticos, cap. 20. & ex distinct. Massuet 18. n. 2. ait: Non erat possibile eum hominem, qui semel victus fuerat & elusus per inobedientiam,

2. Propositio I.

Demonstratur I. ex Scripturis.

2. Confirmatur ex Patribus.

M p 2

tiam,